

Staatsinrichting van Nederland

Gebruik bron 1.

- 1p 1 Over welke tijd gaat deze afbeelding? En waardoor komt in de afgebeelde situatie verandering?
- A Over de tijd vóór 1848. In de afgebeelde situatie komt verandering door de invoering van klassieke grondrechten.
 - B Over de tijd vóór 1848. In de afgebeelde situatie komt verandering door de invoering van ministeriële verantwoordelijkheid.
 - C Over de tijd na 1848. In de afgebeelde situatie komt verandering door de invoering van klassieke grondrechten.
 - D Over de tijd na 1848. In de afgebeelde situatie komt verandering door de invoering van ministeriële verantwoordelijkheid.

Gebruik bron 2.

- 1p 2 Werden deze Tweede Kamerverkiezingen gehouden volgens het systeem van het districtenstelsel of volgens het systeem van evenredige vertegenwoordiging? Verklaar je keuze met behulp van de bron.

Gebruik nogmaals bron 2.

- 1p 3 In 1856 was het algemeen kiesrecht nog niet ingevoerd. Slechts een klein aantal mensen mocht toen hun stem uitbrengen.
- Geef een verklaring waarom dit kleine aantal mensen wél het recht had hun stem uit te brengen.

Gebruik bron 3.

- 2p 4 Stel, je doet onderzoek naar de emancipatie van de protestanten rond 1900 in Nederland. De bron over Kuyper is **niet helemaal betrouwbaar**, maar **wel bruikbaar** voor je onderzoek.
- Noem één reden waarom de bron niet helemaal betrouwbaar is voor dit onderzoek.
- Noem ook één reden waarom de bron wel bruikbaar is voor dit onderzoek.

Doe het zo:

De bron is niet helemaal betrouwbaar voor dit onderzoek, omdat ... (noem een reden).

De bron is wel bruikbaar voor dit onderzoek, omdat ... (noem een reden).

Gebruik bron 4.

- 1p 5 De personen in de bron zijn tegen algemeen kiesrecht.
- Noem een reden waarom deze personen absoluut niet in verband gebracht willen worden met mensen die voor algemeen kiesrecht demonstreren.

Gebruik bron 5.

- 2p 6 In de bron wordt de spot gedreven met de partijleider van de SDAP. Hieronder staan vier mogelijke manieren om hem te bespotten:
- 1 Hij komt op voor de arbeiders, maar heeft alleen burgers als aanhangers.
 - 2 Hij noemt het algemeen kiesrecht een oplossing voor alle problemen.
 - 3 Hij staat als deftig heer verheven boven zijn socialistische aanhangers.
 - 4 Hij wordt massaal uitgelachen door zijn aanhangers.
- Welke **twee** manieren om de partijleider te bespotten zijn te herkennen in de bron? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 6.

- 1p 7 In welk jaar werd dit wetsvoorstel ingediend?
- A 1848
 - B 1883
 - C 1919
 - D 1954

Gebruik nogmaals bron 6.

- 1p 8 Van welk recht van de Tweede Kamer maakte het Kamerlid Marchant gebruik?

Gebruik bron 7.

- 2p 9 Hieronder staan vier uitspraken over artikel 23 van de grondwet:
- 1 In dit artikel staat een klassiek grondrecht, omdat dit grondrecht bepaalt dat de overheid voor voldoende goed onderwijs moet zorgen.
 - 2 In dit artikel staat een klassiek grondrecht, omdat dit grondrecht bepaalt dat het een wettelijk recht is om scholen op te richten.
 - 3 In dit artikel staat een sociaal grondrecht, omdat dit grondrecht bepaalt dat alle leerlingen verplicht naar school moeten.
 - 4 In dit artikel staat een sociaal grondrecht, omdat dit grondrecht bepaalt dat de overheid voor voldoende goed onderwijs moet zorgen.
- Welke **twee** uitspraken over artikel 23 zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 8.

- 1p 10 Op welk grondrecht doen de gevangenen een beroep? En is dat grondrecht een **klassiek** of een **sociaal** grondrecht?
- De gevangenen doen een beroep op
- A het recht op rechtsbijstand en dat is een klassiek grondrecht.
 - B het recht op rechtsbijstand en dat is een sociaal grondrecht.
 - C het recht op vrijheid van vereniging en dat is een klassiek grondrecht.
 - D het recht op vrijheid van vereniging en dat is een sociaal grondrecht.

- 2p 11 Hieronder staan vijf uitspraken die gedaan zijn tijdens een rechtszaak:
- 1 "Graag wil ik pleiten voor een lagere straf voor mijn cliënt."
 - 2 "Het is niet gegaan zoals nu wordt gezegd, het was niet mijn bedoeling. Ik heb er spijt van."
 - 3 "Ik veroordeel u hierbij tot een werkstraf van 180 uur en een maand voorwaardelijke gevangenisstraf."
 - 4 "Ik vond het een rare situatie en ben toen gaan kijken. Daar zag ik gebeuren, waar ik zojuist over vertelde."
 - 5 "Omdat dit niet de eerste keer is, eis ik een gevangenisstraf van twee maanden en een werkstraf van 300 uur."

Vijf personen die een rol spelen bij een rechtszaak:

- a advocaat
- b getuige
- c officier van justitie
- d rechter
- e verdachte

→ Geef per uitspraak aan welke persoon daarbij hoort.

Doe het zo:

Bij uitspraak 1 hoort persoon ... (vul een letter in).
(enz. tot en met uitspraak 5)

- 1p 12 Een minister heeft een wetgevende én een uitvoerende taak. De Tweede Kamer heeft een wetgevende taak en nog een andere taak.
→ Welke **andere** taak van de Tweede Kamer wordt bedoeld?

Gebruik bron 9.

- 1p 13 Welk kenmerk van de Nederlandse rechtsstaat is op de bron van toepassing?
- A de gebondenheid van rechters aan de wet
 - B de onafhankelijkheid van de rechtspraak
 - C het recht hebben op een advocaat
 - D het recht hebben op hoger beroep

- 1p 14 Hieronder staan vier veranderingen in de Nederlandse staatsinrichting:
- 1 invoering van actief vrouwenkiesrecht
 - 2 invoering van algemeen mannenkiesrecht
 - 3 invoering van de ministeriële verantwoordelijkheid
 - 4 invoering van sociale grondrechten in de grondwet
- Zet de veranderingen in de juiste tijdvolgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

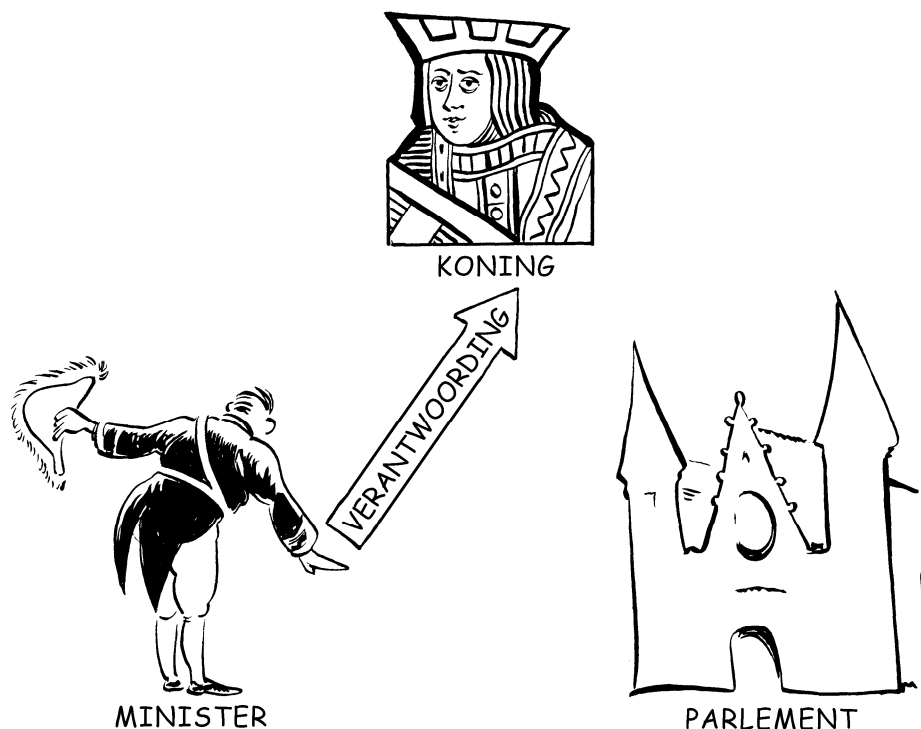
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul alleen nummers in).

- 1p 15 Welke bewering over de macht van de koning(in) is juist?
- A Deze macht is beperkt door de grondwet.
 - B Deze macht is beperkt door het ontbreken van een parlement.
 - C Deze macht is groot door de ministeriële verantwoordelijkheid.
 - D Deze macht is groot door de onschendbaarheid als staatshoofd.

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Staatsinrichting in beeld

bron 2

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen in de stad Leiden en omgeving (op 12 augustus 1856):

aantal inwoners Leiden	36.710
aantal stemgerechtigden	2.824
opkomst	2.031

	aantal stemmen	procentueel
G. Groen van Prinsterer	1.158	57%
N. Olivier	873	43%

De Kamerzetel van Leiden gaat naar G. Groen van Prinsterer.

bron 3

Een beschrijving uit 1966 over Abraham Kuyper:

Hij heeft zich volledig aan de schoolstrijd gegeven. Hij vond dat het onderwijs niet aan de staat zou moeten worden toevertrouwd maar aan de ouders. Het christelijk onderwijs moest voortaan wel door de overheid worden betaald. Hij kwam op voor de 'kleine luyden'. Ik zie hem als een geschenk van God voor ons protestanten.

bron 4

Samen wandelen in de stad (1912)

Toelichting

De man zegt tegen zijn vrouw:
"Lieve, laten we vandaag uit de binnenstad blijven. Men mocht eens denken dat wij ook vóór het algemeen kiesrecht demonstrenen."

bron 5

Een politieke prent (rond 1900), met als titel: 'Het beste medicijn'

De partijleider van de SDAP zegt:
"Algemeen kiesrecht helpt tegen
kiespijn, oorpijn, hoofdpijn,
maagpijn en koorts. Het is goed
voor ons arbeiders. Het komt van
het goede merk SDAP."

Toelichting

Op het flesje staat 'merk SDAP'.

Uit het flesje komt de tekst 'algemeen kiesrecht'.

bron 6

Over een wetsvoorstel van een Tweede Kamerlid:

De heer Marchant kwam met een voorstel voor de invoering van het actief vrouwenkiesrecht. Hij deed dit omdat hij merkte dat de regering niet van plan was zelf met een dergelijk wetsvoorstel te komen. Tijdens de debatten in de Tweede Kamer kreeg hij een ruime meerderheid achter zich, zodat zijn voorstel werd aangenomen. Nog in hetzelfde jaar trad deze wet in werking.

bron 7

Artikel 23 van de grondwet (1983):

De overheid is verplicht goed onderwijs te verzorgen. De overheid moet ervoor zorgen dat er voldoende openbare basisscholen zijn. Iedereen mag volgens zijn eigen levensovertuiging onderwijs aanbieden. De overheid moet toezicht houden op de kwaliteit van zowel openbare als bijzondere scholen. Bij het toezicht moet de overheid de vrijheid van het bijzonder onderwijs respecteren.

bron 8

Over een rechtszaak (1982):

In een Amsterdamse gevangenis hebben gevangenen een eigen vereniging opgericht. Zij eisen van de directeur dat hij hun toestaat dat zij één maal per maand bij elkaar komen. Maar de directeur gaf geen toestemming. De gevangenen hebben een rechtszaak aangespannen tegen de directeur. In de rechtszaak doen de gevangenen een beroep op een grondrecht.

bron 9

Van een website over de rechtsstaat (2010):

Rechters worden voor het leven benoemd. Ze kunnen niet worden afgezet of overgeplaatst als iemand het niet eens is met hun oordeel. Ze hoeven ook geen verantwoording af te leggen aan de Tweede Kamer of aan de minister van Justitie over hun vonnissen. Alleen als ze slecht functioneren, kunnen ze door de Hoge Raad, na een zorgvuldige procedure, worden ontslagen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.